

Latvijas Republika
LPSR Valsts drošības komitejas
zinātniskās izpētes komisija

Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV-1050, Latvija

Rīgā

2018. gada 22. maijā

LPSR Valsts drošības komitejas zinātniskās izpētes komisijas reglaments

Izdots saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 73. panta pirmās daļas 1. punktu, ievērojot Ministru kabineta 2014. gada 20. augusta rīkojuma Nr. 433, Ministru kabineta 2015. gada 28. jūlija protokola Nr. 36 lēmuma Nr. 73.š un 2015. gada 11. septembra (reģ. Nr. 01-28/118) noslēgtajā publisko tiesību līgumā starp Izglītības un zinātnes ministriju un Latvijas Universitāti minēto pilnvarojumu un deleģējumu

1. Speciālā starpdisciplinārā komisija Valsts drošības komitejas dokumentu izpētei atbilstoši likumam *Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu* (saīsināti – LPSR Valsts drošības komitejas zinātniskās izpētes komisija, angļu valodā – *Government Commission for KGB Research*, vācu valodā – *Staatliche Kommission für die KGB Forschung*, franču valodā – *La Commission de gouvernement pour la recherche de KGB*, turpmāk – Komisija) ir Ministru kabineta izveidota zinātniska institūcija likuma “Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” 18. panta pirmās *secunda* daļas izpildei, kuras padotību pārraudzības formā īsteno Latvijas Universitātes rektors. Komisija ir neatkarīga savos zinātniskajos slēdzienos un pētniecībā īsteno Latvijas Republikas Satversmē nostiprinātās zinātniskās darbības autonomijas principus.

2. Komisijas darbības mērķi ir bijušās Valsts drošības komitejas (starptautiski citējamā zinātniskajā literatūrā konvencionāli apzīmēta ar saīsinājumu *KGB*) dokumentu zinātniska, tostarp vēsturiska un juridiska, izpēte un materiālā un morālā kaitējuma izvērtēšana, ko Valsts drošības komiteja nodarījusi Latvijas Republikai un tās iedzīvotājiem.

3. Komisijas priekšsēdētājs ar vietnieces juridiskās zinātnes jautājumos atbalstu organizē Komisijas zinātnisko darbu, vada Komisijas sēdes, regulāri sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem par Komisijas zinātnisko darbu un īsteno zinātnisko virsvadību pētniecībā un tās rezultātu publiskošanā, tādējādi īstenojot Latvijas Republikas Satversmē un

Zinātniskās darbības likumā noteiktos pienākumus, tostarp informēt sabiedrību par savu zinātnisko pētījumu rezultātiem, popularizēt zinātnes sasniegumus un atziņas un piedalīties turpmāko zinātnisko pētījumu uzdevumu formulēšanā ar mērķi attīstīt nacionālo identitāti, valstiskuma apziņu un veicināt totalitārisma nosodījumu.

4. Komisijas priekšsēdētājs, izvērtējot Komisijas locekļu izteiktos priekšlikumus, apstiprina Komisijas zinātniskos uzdevumus un sniedz priekšlikumus rektoram par to īstenošanai nepieciešamo, lai izpildītu likuma *Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu* 1. panta sestajā daļā noteikto, kā to paredz likuma 18. panta pirmā *secunda* daļa, un Ministru kabineta 2014. gada 20. augusta rīkojums Nr. 433, Ministru kabineta 2015. gada 28. jūlija protokola Nr. 36 lēmums Nr. 73.§ un 2015. gada 11. septembra (reģ. Nr. 01-28/118) noslēgtais iepirkuma līgums starp Izglītības un zinātnes ministriju un Latvijas Universitāti.

5. Komisijas priekšsēdētājs, izvērtējot Komisijas locekļu izteiktos priekšlikumus, apstiprina Komisijas zinātniskā darba pārskatus.

6. Komisija sagatavo un pieņem zinātniskā darba pārskatus – par laiku līdz 2015. gadam, 2016. gadu un gala pārskatu līdz 2018. gada 31. maijam –, ietverot viedokli par VDK dokumentu pieejamību un informējot par veikto zinātnisko darbību un tās rezultātiem ar atsauci uz zinātniskās darbības rezultātu esošo un plānoto aprobāciju konferencēs un šo darbu esošajām un plānotajām publikācijām. Katrs zinātniskais pārskats prezentējams tam rīkotajā konferencē.

7. Komisijas priekšsēdētājs nepieciešamības gadījumā var nodod jautājuma izšķiršanu balsojot „par” un „pret”. Komisija ir lemttiesīga, ja tajā piedalās vismaz trešdaļa Komisijas locekļu. Lēmumu pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Balsīm daloties vienādi, izšķirošā ir Komisijas priekšsēdētāja balss.

9. Komisijas locekļi:

9.1. piedalās Komisijās sēdēs, izsakot priekšlikumus par Komisijas darbību;

9.2. savas kompetences robežās izstrādā priekšlikumus Komisijas veicamiem zinātniskajiem uzdevumiem un to īstenošanai nepieciešamajam;

9.3. savas kompetences robežās veic zinātnisko pētniecību un Komisijas priekšsēdētāja apstiprinātajiem zinātniskajiem uzdevumiem;

9.4. sagatavo rakstveida ziņojumu par saviem zinātniskās pētniecības rezultātiem, nepieciešamības gadījumā sagatavojot priekšlikumus Latvijas Universitātes rektoram virzīšanai Ministru kabinetam par politikas plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem, tostarp lai izpildītu likuma *Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu* 18. panta otro daļu;

9.5. Komisijas priekšsēdētāja uzdevumā veic atsevišķu pētījumu zinātnisko vadību;

9.6. Komisijas priekšsēdētāja uzdevumā veic atsevišķu jautājumu zinātniskās pētniecības rezultātu zinātnisko novērtējumu, sagatavojot atbilstošu zinātnisku recenziju;

9.7. veicina Latvijas Universitātes studējošo zinātnisko interesi par Komisijas zinātnisko darbību; stipendiātu piesaistīšanas Komisijas darbam gadījumā sniedz atbalstu to zinātniskajā izaugsmē zinātniskās vadības un recenzēšanas veidā;

9.8. nodrošina regulāru informēšanu par veicamo zinātnisko pētniecību, sagatavojot populārzinātniskus un zinātniskus rakstus, piedaloties dažādos akadēmiska un zinātniska rakstura sarīkojumos un sniedzot informāciju plašsaziņas līdzekļiem par savas pētniecības rezultātiem.

10.1. Komisijas loceklis nevar būt persona, kura ir bijusi Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (turpmāk – PSRS) vai Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas (turpmāk – Latvijas PSR) Valsts drošības komitejas, PSRS Aizsardzības ministrijas, tās Galvenās izlūkošanas pārvaldes, citu PSRS drošības vai pretizlūkošanas dienestu štata vai ārštata darbinieks, aģents, rezidents, tikšanās vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs, PSRS vai Latvijas PSR iznīcinātāju bataljonu kaujinieks, vai kura ir bijusi Padomju Savienības Komunistiskās partijas (turpmāk – PSKP) Centrālās Komitejas loceklis vai darbinieks, Latvijas Komunistiskās partijas (turpmāk – LKP) Centrālās Komitejas loceklis vai darbinieks, LKP republikas nozīmes pilsētas rajona, pilsētas, rajona komitejas vai PSRS Jūras flotes ministrijas Latvijas jūras kuģniecības komitejas sekretārs vai darbinieks, LKP pirmorganizācijas sekretārs, Vissavienības Leņina Komunistiskās jaunatnes savienības Centrālās Komitejas loceklis vai darbinieks, Latvijas Leņina Komunistiskās jaunatnes savienības Centrālās Komitejas, republikas nozīmes pilsētas rajona, pilsētas, rajona komitejas vai PSRS Jūras flotes ministrijas Latvijas jūras kuģniecības komitejas loceklis, PSRS vai Latvijas PSR Ministru Padomes loceklis, tā vietnieks, PSRS vai Latvijas PSR Ministru Padomes Lietu pārvaldes darbinieks, PSRS prokurors, Latvijas PSR prokurors, šo prokuroru vietnieks, PSRS vai Latvijas PSR prokuratūras iestāžu darbinieks pēc 1990. gada 26. oktobra, Latvijas PSR VDK darbību pārraugošais prokurors Latvijas PSR prokuratūrā, Latvijas PSR Tieslietu, Iekšlietu vai Sabiedriskās kārtības sargāšanas ministriju darbinieks, PSRS Kara prokuratūras darbinieks, PSRS Bruņoto spēku Baltijas kara apgabala vai citu kara apgabalu pavēlnieks, štāba militārpersona vai darbinieks, Latvijas PSR kara komisariāta darbinieks, PSRS vai Latvijas PSR Brīvprātīgās patriotiskās biedrības, Armijas veicināšanas brīvprātīgās biedrības, Aviācijas veicināšanas brīvprātīgās biedrības, Flotes veicināšanas brīvprātīgās biedrības, Vissavienības Armijas, aviācijas un flotes veicināšanas brīvprātīgās biedrības (DOSAAF) darbinieks, PSRS vai Latvijas PSR Ministru Padomes Galvenās pārvaldes kara un valsts noslēpumu aizsardzībai presē darbinieks, PSRS vai Latvijas PSR Valsts televīzijas un radioraidījumu komitejas darbinieks, PSRS Vissavienības autortiesību aģentūras Latvijas republikāniskās nodaļas darbinieks, PSRS Reliģijas kultu lietu padomes un Krievu pareizticīgās baznīcas lietu padomes darbinieks, Latvijas Miera aizstāvēšanas komitejas darbinieks, Padomju komitejas par atgriešanos dzimtenē darbinieks, Latvijas PSR Komitejas kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs – Komitejas repatriācijas sekmēšanai un kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs Latvijas nodaļas – darbinieks, PSRS un ārzemju draudzības biedrību savienības darbinieks vai Latvijas un ārzemju draudzības un kultūras sakaru biedrības darbinieks, PSRS Valsts ārzemju tūrisma komitejas Rīgas apvienības darbinieks, kā arī pēc 1991. gada 13. janvāra darbojusies PSKP (LKP), Latvijas PSR Darbaļaužu internacionālajā frontē, Darba kolektīvu apvienotajā padomē, Kara un darba veterānu organizācijā, Vislatvijas sabiedrības glābšanas komitejā vai tās reģionālajās komitejās, ir vai ir bijusi ārvalstu drošības dienestu, izlūkošanas vai pretizlūkošanas dienestu darbinieks.

10.2. Reglamenta 10.1. apakšpunktā minētie ierobežojumi attiecināmi arī uz Komisijas zinātniskajam darbam piesaistāmām personām.

10.3. Slēdzot līgumu, Komisijas loceklis vai cita Komisijas zinātniskajam darbam piesaistītā persona apliecina Reglamenta 10.1. apakšpunktā minēto zinātniskās darbības ierobežojošo apstākļu neesamību.

11. Jauna komisijas locekļa iecelšanai nepieciešama Komisijas piekrišana. Ja Komisijā nav vienprātības, jautājumu izšķir Komisijas locekļiem balsojot.

12. Komisijas priekšsēdētāja, tā vietnieka un locekļa amats, ievērojot Valsts ieņēmumu dienesta atzinumu Nr.8.7-14/44132 *Par speciālo starpdisciplināro komisiju Valsts drošības komitejas dokumentu izpētei* nepiešķir valsts amatpersonas statusu.

13. Komisijas priekšsēdētājs, ievērojot nepieciešamību, pieaicina zinātniskajam darbam Komisijas mērķu izpildei ekspertus, kuri nav Komisijas sastāvā un kuru atalgojumu vai atlīdzību var noteikt savstarpēji vienojoties. Komisijas ekspertu pētniecības zinātnisko vadību Komisijas priekšsēdētāja uzdevumā veic atbilstošas kompetences Komisijas loceklis.

14. Komisijas priekšsēdētājs, ievērojot nepieciešamību, piesaka stipendiju konkursu Latvijas Universitātes Fondam Latvijas Universitātes studējošo zinātniskās intereses par Komisijas zinātnisko darbību veicināšanai un pētniecības izcilības par Komisijas zinātniskās izpētes jautājumu loku atbalstīšanai. Stipendiāta pētniecības zinātnisko vadību Komisijas priekšsēdētāja uzdevumā veic atbilstošas kompetences Komisijas loceklis vai pieaicināts eksperts.

15. Katrs komisijas loceklis, Komisijas priekšsēdētāja pieaicinātais eksperts un stipendiāts īsteno patstāvīgi tiesības saņemt bez maksas ziņas, informāciju un dokumentētu informāciju par fiziskajām un juridiskajām personām, tai skaitā veikt nepieciešamās dokumentētās informācijas fotografēšanu vai cita veida reproducēšanu bez atlīdzības šīs informācijas turētājam.

16. Komisijas locekļi, Komisijas priekšsēdētāja pieaicināti eksperti un stipendiāti savā zinātniskajā darbībā ievēro zinātniskuma prasības, zinātniskās pētniecības ētikas kritērijus un diskusiju principus, akadēmisko godīgumu.

17. Tiesības pieprasīt eksperta slēdzienu par dokumentēto informāciju Komisijas mērķu īstenošanai īsteno ar Komisijas priekšsēdētāja starpniecību. Ekspertam jāinformē Komisijas priekšsēdētājs par iespējamu interešu konfliktu.

18. Komisijas darbu veic individuāli un grupās atbilstoši Komisijas priekšsēdētāja apstiprinātajam zinātnisko uzdevumu sadalījumam. Komisijas darba koordinēšanai, viedokļu noskaidrošanai un informācijas aprites veicināšanas nolūkos Komisijas sēdes priekšsēdētājs organizē sēdes vai cita veida sarīkojumus. Komisijas locekļi var saņemt atalgojumu darba tiesisko attiecību ietvaros, noslēdzot darba līgumu par vadošā pētnieka, pētnieka, zinātniskā asistenta vai vadošā viespētnieka, viespētnieka Augstskolu likuma 38. panta kārtībā amata pildīšanu.

19. Komisijas darba un tā rezultātu publiskuma nodrošināšanai Komisijas priekšsēdētājs un tā vietniece juridiskās zinātnes jautājumos var regulāri informēt par Komisijas

zinātnisko darbu un tā rezultātiem plašsaziņas līdzekļus, aicinot uz Komisijas rīkotajiem sarīkojumiem.

20. Komisijas priekšsēdētājs lemj par lietpratēju un citu personu pieaicināšanu, to sniegto ziņu audiovizuālo fiksēšanu. Lietpratējam un citām pieaicinātām personām jāinformē Komisijas priekšsēdētājs par iespējamu interešu konfliktu.

21. Patstāvīga informatīva saikne ar sabiedrību par Komisijas zinātnisko darbu nodrošināma ar Latvijas Universitātes interneta vietnē izveidotās sadaļas Komisijas vajadzībām palīdzību. Sadaļas administrēšanu atbilstoši Komisijas priekšsēdētāja norādījumam veic Komisijas administratīvais sekretārs. Katram komisijas loceklim ir tiesības ievietot sava zinātniskā darba rezultātu atspoguļojošo informāciju, bet Komisijas priekšsēdētājam un tā vietniecei juridiskās zinātnes jautājumos – komisijas zinātniskā darba atspoguļojošo informāciju, tostarp publicēt dokumentu atvasinājumus un komisijas dokumentētu informāciju. Latvijas Universitāte nodrošina komisiju ar elektroniskā pasta adresēm, organizē telpu nodrošināšanu Komisijas sēžu norisei un darba vietas, kas aprīkotas ar internetu, tālruņa sakariem, datortehniku, biroja iekārtojumu, izdod Komisijas periodiskus un neperiodiskus izdevumus papīra un elektroniskā formā.

22. Komisijas darba efektivitātes nodrošināšanai Komisijas locekļiem nodrošina pieeju Latvijas Universitātes sistēmām.

25. Komisijas darba administrēšanu veic Latvijas Universitāte. Latvijas Universitāte nodrošina lietvedību, ievērojot normatīvo aktu regulējumu par dokumentu izstrādāšanu un noformēšanu, fizisko personu datu aizsardzību, personu iesniegumu izskatīšanu, dokumentu uzskaiti un glabāšanu, atbild uz informācijas pieprasījumiem un iesniegumiem sakarā ar Komisijas darbu, kā arī uztur Komisijas rīcībā esošās datu bāzes. Tāpat Latvijas Universitāte nodrošina grāmatvedību. Saziņa ar Komisiju notiek ar rektora starpniecību. Rektors saziņu ar Komisiju veic ar administratīvā sekretāra starpniecību. Rektors, ievērojot Komisijas priekšsēdētāja viedokli un apstiprināto amata aprakstu, slēdz atbilstošu līgumu ar komisijas locekli un komisijas piesaistītajiem ekspertiem. Tāpat rektors, ievērojot Komisijas priekšsēdētāja viedokli, slēdz citus līgumus, dot rīkojumus par Komisijai paredzēto līdzekļu izlietojumu Komisijas darba nodrošināšanai. Komisijas priekšsēdētājs pēc rektora pieprasījuma sniedz zinātniskās atskaites.

26. Komisijas administratīvais sekretārs:

26.1. sniedz atbalstu Komisijas zinātniskā darba organizēšanā saskaņā ar tiesību normām un praksi zinātnes jomā, tostarp konsultējot komisijas locekļus, piesaistītos ekspertus un stipendiātus, kā arī nodrošinot komisijas darbības tiesiskumu;

26.2. nodrošina atbalstu Komisijas iekšējai un ārējai saziņai;

26.3. nodrošina komisijas zinātniskās darbības īstenošanai nepieciešamo atbalstu;

26.4. seko komisijas vadības noteikto zinātniskās darbības kvalitātes un ētikas formālo prasību izpildei, informē par neizpildi attiecīgo personu, komisijas vadību, kā arī sagatavo par to ziņojumu rektoram;

26.5. sniedz informāciju Komisijas locekļiem, piesaistītajiem ekspertiem, stipendiātiem par zinātniskās darbības zinātniskuma un ētikas formālām prasībām;

26.6. nodrošina operatīvu saziņas saikni starp Komisijas priekšsēdētāju un komisijas administratīvo vadību.

26.7. saņem atalgojumu darba tiesisko attiecību ietvaros, noslēdzot darba līgumu par administratīvā sekretāra amata pildīšanu.

27. Komisijas priekšsēdētājs īsteno Komisijas zinātnisko virsvadību ar mutvārdu un rakstveida rīkojumiem. Komisijas priekšsēdētāja vietniece juridiskās zinātnes jautājumos sniedz atbalstu zinātniskās virsvadības īstenošanā juridiskās zinātnes jautājumos. Aizvietošanas nepieciešamības gadījumā Komisijas priekšsēdētājs dod rakstveida pilnvarojumu vietniecei juridiskās zinātnes jautājumos, ievērojot kompetences robežas. Komisijas priekšsēdētājs un komisijas priekšsēdētāja vietniece saņem atalgojumu darba tiesisko attiecību ietvaros, noslēdzot darba līgumu par priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieces amata pildīšanu.

28. Komisiju publiski bez īpaša pilnvarojuma pārstāv Komisijas priekšsēdētājs un tā vietniece juridiskās zinātnes jautājumos.

29. Komisijas priekšsēdētājam un tā vietniecei ir atsevišķas pārstāvības tiesības. Komisijas priekšsēdētājs un komisijas priekšsēdētāja vietniece var šos amatu savienot arī ar vadošā pētnieka, pētnieka, vadošā viespētnieka vai viespētnieka Augstskolu likuma 38. panta kārtībā darbu.

30. Komisija rakstveida saziņā ar citām institūcijām un personām – Latvijas Republikas un ārvalstu – izmanto savu veidlapu ar mazo papildināto valsts ģerboni, pamatojoties uz likumu *Par Latvijas valsts ģerboni* 6. panta 1. punktu, kā arī ievērojot tiesiskās noteiktības principa prasības, un lieto saīsināto Komisijas nosaukumu.

31. Komisijas locekļiem savā darbībā jārīkojas ētiski un par iespējamiem interešu konfliktiem jāinformē Komisijas priekšsēdētājs. Rektoram ir tiesības, saņemot Komisijas priekšsēdētāja ziņojumu par Komisijas locekļu un piesaistīto personām neatbilstošu rīcību, tostarp neizpildi, Latvijas Universitātes amatpersonu, studējošo un akadēmiskā personāla gadījumā papildus tiesību aktos noteiktajam rosināt jautājuma izskatīšana Ētikas komisijā, bet citu valsts institūciju amatpersonu un augstskolu amatpersonu, studējošo un akadēmiskā personāla gadījumā informēt attiecīgo institūciju vai augstskolu par neatbilstošu rīcību.

32. Visiem autora darbiem, kas izstrādāti, pamatojoties uz noslēgto darba līgumu, autora līgumu, uzņēmuma līgumu, iepirkuma līgumu vai saņemto stipendiju, jābūt publiski pieejamiem, autora mantiskās tiesības pāriet valsts īpašumā. Šo autora mantisko tiesību pārvaldītājs ir Latvijas Universitāte.

33. Pētnieku darbu ar Satversmes aizsardzības biroja telpās esošajām dokumentu grupām vada pētnieku grupas vadītājs. Atbilstoši rektora saskaņotās 2018. gada 5. februāra *Kārtības, kādā LPSR VDK zinātniskās izpētes komisijas locekļi veic pētīšanas darbu valsts drošības iestādē* Nr. VDKkom-3/1 20. punktam pētnieku darba grupas vadītājs ir Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta zinātniskās padomes priekšsēdētājs. Pētnieku darba grupas vadītājs iegūst no Satversmes aizsardzības biroja datoriem pētnieku sagatavotās datnes, saglabājot tos Latvijas Universitātes datu nesējā un nogādājot šo datu nesēju ar pētnieku sagatavotajām datnēm pastāvīgai glabāšanai

Latvijas Universitātes seifā, kuru norāda komisijas priekšsēdētājs vai rektors. Ar datnēm Latvijas Universitātes telpās ir tiesības strādāt komisijas locekļiem, veicot zinātnisko izpēti, neveicot datņu pavairošanu un neizplatot iegūtos datus.

34. Komisijas zinātniskās padomes funkcijas pilda lemttiesīga komisijas sēde.

35. Publicēšanas pienākuma īstenošanas organizēšanu Latvijas Universitāte nodod Publiskās atmiņas centram no 2018. gada 1. jūnija.

36. Reglaments stājas spēkā 2018. gada 23. maijā.

37. Ar šī Reglamenta spēkā stāšanos, spēku zaudē 2017. gada 23. novembra LPSR Valsts drošības komitejas zinātniskās izpētes komisijas reglaments.

Komisijas priekšsēdētājs	(personiskais paraksts)	K. Kangeris
--------------------------	-------------------------	-------------

Saskaņots, Latvijas Universitātes rektors	(personiskais paraksts)	I. Muižnieks
--	-------------------------	--------------

Pieņemts 2018. gada 22. maija komisijas sēdē.